

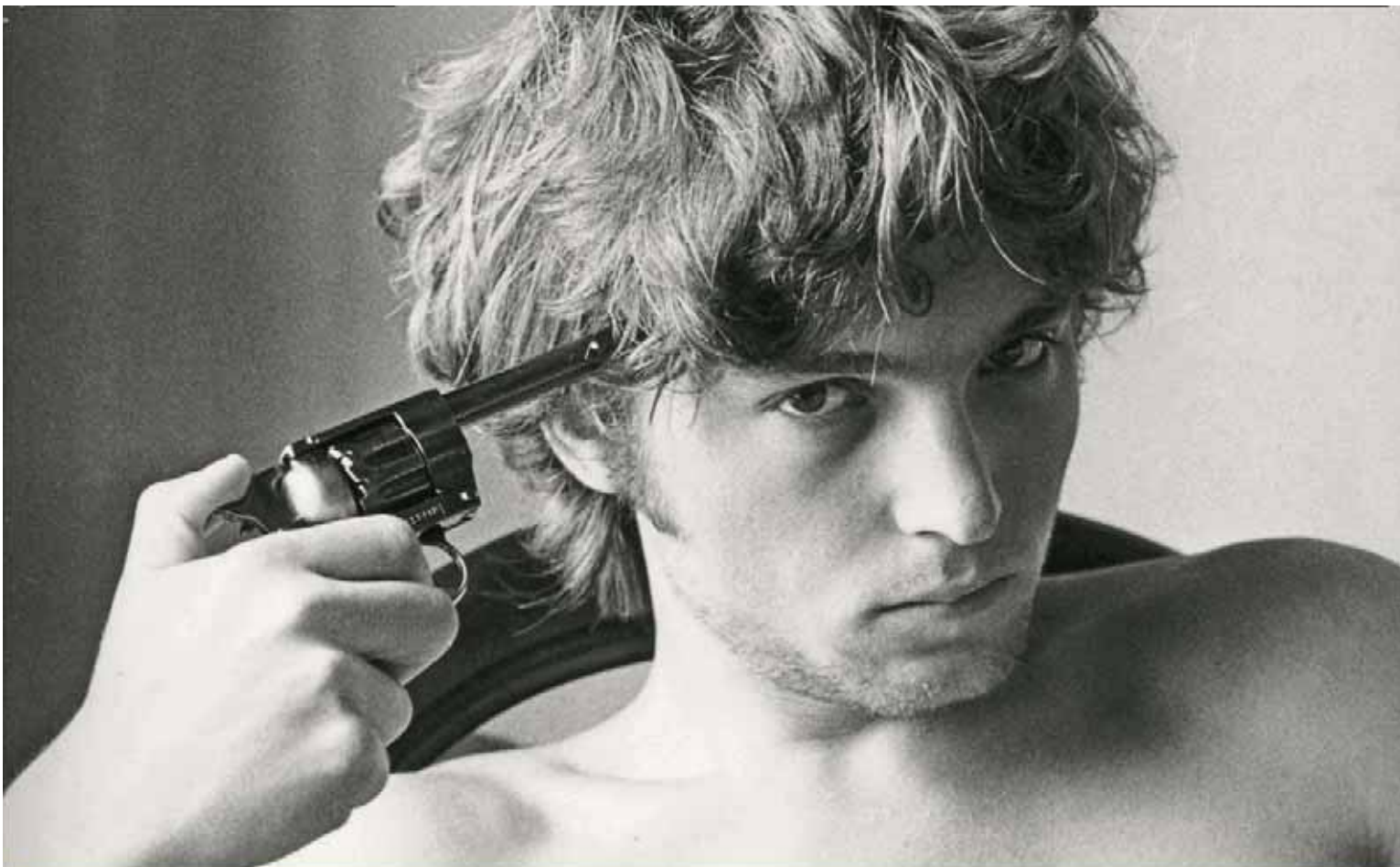
Núm. 4 fàcilect

La revista que t'ajuda a llegir en català

MÚSICA I ESPECTACLES
A L'AIRE LLIURE
RUTES I EXCURSIONS
CULTURA POPULAR
CONÈIXER EL MÓN
SALUT
DE PERTOT ARREU
GASTRONOMIA

Fotografia: Embarcació Balear. Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca

Barceló

1973

abans de Barceló
antes de Barceló

before Barceló
vor Barceló

1982

Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca
24.06.2009 - 07.10.2009

4

RUTES I EXCURSIONS

Menorca talaiòtica

A Menorca hi trobam nombrosos vestigis de l'època talaiòtica, sovint monumentals.

CULTURA POPULAR

Castellers de Mallorca

Un castell és l'expressió de fer una feina conjunta.

6

DE PERTOT ARREU

Inma Bianchi

La comunicació convertida en art.

8

GASTRONOMIA

Vi de Formentera

Un vi de «terroir».

10

A L'AIRE LLIURE

Vela llatina

Un sistema de navegació amb més de 2.000 anys d'història a la Mediterrània.

12

Facilect · Núm. 4 · Juny 2009

Edició i administració:

COFUC

CONSORCI PER AL FOMENT DE LA LLINGÜA CATALANA

COFUC. Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projecció Exterior de la Cultura de les Illes Balears

C. d'Alfons el Magnànim, 29, 1r pis, porta 6
07004 Palma

Tel.: 971 784 618

Fax: 971 784 680

Adreça electrònica:

publicacions@cofuc.caib.es

Assessorament lingüístic:

Paraula. Centre de Serveis Lingüístics

Disseny i maquetació:

singularcomunicacion.es

Impressió:

Bahía Industria Gráfica

Publicitat:

singularcomunicacion.es

Tel.: 871 948 686

comercial@facilect.com

Dipòsit legal:

xxxxxx

www.facilect.com

16

CONÈIXER EL MÓN

Nova York

per Joana Pérez

MÚSICA I ESPECTACLES

Big Yuyu & The Hot Nite Band

20

22

SALUT
Salut i sol

Menorca talaiòtica

Text i fotografies de la Fundació Destí Menorca

Menorca és una illa de poblament molt tardà. Podem afirmar que fou la darrera illa relativament important de la Mediterrània que va ser colonitzada per l'ésser humà.

Si bé fa pocs anys se suposava que els primers pobladors havien arribat a l'illa cap al v mil·lenni aC, avui els indicis més sòlids de la colonització humana (entesa com el moment a partir del qual el poblament no s'interromp) no poden remuntar-se més enllà del 2200-2000 aC, la qual cosa no exclou, és clar, algun poblament ocasional previ ni intents frustrats de colonització. Un exemple d'això podria ser el jaciment de Binimel·là, que ha estat datat en un període comprès entre el paleolític i el neolític.

Els primers mil anys de presència humana a Menorca s'han denominat període pretalaiòtic. Es tracta d'un complex cultural que va del neolític final al bronze inicial, amb una economia basada en la ramaderia i una agricultura incipient. Les restes més visibles d'aquest període són els megàlits (sepulcres megalítics i navetes d'habitació) i els hipogeus (construccions subterrànies).

Cap al 1300 començam a tenir evidències d'una nova fase cultural que s'ha denominat talaiòtic pel seu monument més representatiu: el talaiot. Els especialistes encara discuteixen com es va fer la transició del pretalaiòtic al

La cultura talaiòtica es prolonga fins a la conquesta romana de les Balears, el 123 aC.

talaiòtic, la qual abasta aproximadament del 1300 al 1000 aC. La cultura talaiòtica es prolonga fins a la conquesta romana de les Balears, el 123 aC, tot i que experimenta transformacions amb el temps.

Aquesta cultura correspon a les fases del bronze mitjà i final i l'edat del ferro (a partir del segle VII aC). La influència dels pobles colonials, en particular dels púnics, és molt notable a partir del segle V aC. La cultura talaiòtica es caracteritza pels grans monuments construïts amb blocs de pedra (navetes, taules, talaiots, muralles, sales amb columnes, etc.). Alguns d'aquests monuments estan agrupats en grans poblats. A Menorca hi trobam nombrosos vestigis de l'època talaiòtica que generalment presenten una gran monumentalitat.■

Vicenç Andreu
Quiromassatgista

Més enllà de la relaxació corporal, el massatge pot ajudar-nos a recuperar l'equilibri personal en circumstàncies desfavorables.

Fruit d'anys d'estudi i de pràctica professional, el massatge *ch'an* és una porta oberta a les veritables causes de l'estrès, l'ansietat i la tensió acumulada, i ens permet acostar-nos al benestar integral de la persona.

Descobreix-lo!

Tel.: 610 298 171
www.vicenteandreu.com

MASSATGES GENERALS I ESPECÍFICS: CORPORAL · ESPORTIU · LIMFÀTIC · REVITALITZADOR · REFERMANT · ESTIVAL · ORIENTAL

Castellers de Mallorca

Text de Castellers de Mallorca
Fotografies de Pere Joan Oliver

Segons el diccionari, un castell és una torre de dimensions i alçària variables formada per persones enfilades les unes damunt les espatlles de les altres. A més, per a les persones que el construeixen, un castell és l'expressió de fer una feina conjunta.

El fet casteller és més una activitat social i cultural que no un esport. A Mallorca hi ha dues colles, l'una a Palma i l'altra a Manacor, que varen començar a formar-se l'any 1996 apadrinades per diverses colles castelleres de Catalunya. Des de llavors, les actuacions dels castellers s'han pogut veure a moltes festes populars.

Una actuació castellera consisteix en una trobada en què una colla o més fan tres rondes de castells i una de pilars. A les rondes cada colla pot fer un castell, i si no l'ha aconseguit carregar, pot tornar-ho a intentar. Acabades les tres rondes, es fan pilars — formats per una sola rengla o columna — com a comiat de l'actuació. Aquestes són les normes tradicionals no escrites ni estrictes que regeixen una actuació castellera.

Un castell es compon de tres parts bàsiques: la pinya, una multitud de persones que formen una base compacta i estructurada; el

tronc, que forma els diferents pisos aixecats damunt la pinya, i el pom, que són els tres darrers pisos que coronen els castells. A més, els castells s'acompanyen de música de gralles (instrument de vent) i tabals (un tipus de tambor).

Convidam a tothom a participar en una activitat enriquidora i divertida, en què cada persona té un lloc, ja sigui jove o vell, gran o petit, alt o baix. És una experiència única.■

www.castellersdemallorca.com

La història de la colla començà a principi de l'any 1996, concretament el 24 de febrer, quan quatre famílies decidiren reunir-se un cop a la setmana per fer castells i iniciar una colla. De fet, varen ser els fills qui insistiren a fer castells.

A final de maig varen convidar uns castellers de Barcelona que els varen ensenyar a posar-se la faixa, pujar, agafar-se, col·locar els peus, etc. A poc a poc, el nombre de castellers augmentava. El 2 de febrer de 1997, la colla es va presentar oficialment a Porreres i va actuar per primera vegada amb la camisa grana que la distingeix.

BATXA
RESTAURANT MEXICÀ

Una trobada amb la cultura gastronòmica del Mèxic antic
La nostra qualitat no és casualitat

MENÚ DIARI A TRIAR DE LA CARTA SOPARS D'EMPRESA CUINA OBERTA TOT EL DIA LA MAJOR VARIETAT DE TEQUILES

Carrer de l'Emperadriu Eugènia · 07010 Palma (Mallorca) · Centre Cultural S'Escorxador · Tel.: 971 750 421 · www.batxamexico.es

DE PERTOT ARREU

Inma Bianchi

«M'agrada el carrer com a espai per mostrar l'art»

Fotografies de Sara Sánchez

INMACULADA BIANCHI VA NÉIXER A SANLÚCAR DE BARRAMEDA (CADIS), PERÒ VA VENIR A VIURE A MALLORCA FA MÉS DE VINT-I-CINC ANYS, QUAN ERA UNA NINA, PER AIXÒ ES CONSIDERA MALLORQUINA D'ADOPCIÓ. TOT I QUE LA SEVA CARRERA PROFESSIONAL HA ESTAT LLIGADA AL MÓN COMERCIAL, EL MÀRQUETING I LA PUBLICITAT, DES DE SEMPRE HA TINGUT INQUIETUDS CREATIVES I ARTÍSTIQUES. D'AQUESTA VOCACIÓ, N'HA SORTIT UNA COL·LECCIÓ DE CONTES INFANTILS I L'ADAPTACIÓ PER A INFANTS DE LA HISTÒRIA DEL REIAL MALLORCA. ACTUALMENT, INMA COORDINA EL PROJECTE ARTEVISIÓN, UN ESPAI DE TROBADA I DE PROMOCIÓ PER A ARTISTES NASCUTS O ESTABLERTS A LES ILLES BALEARS.

Quins són els vostres llocs especials de les Illes i quins moments inoblidables hi heu passat?

Cada una de les illes té molts de racons de gran bellesa. A Mallorca, destacaria els ports de Pollença, Alcúdia i Sóller, però també m'agraden la muntanya i les petites cales, de les quals gaudeix cada estiu. Menorca per a mi és especial, té una màgia que l'envolta que em fa sentir connectada directament amb la naturalesa. De més joveneta passava estius a la boja i hippy Eivissa, i de tant en tant saltava a Formentera, que llavors era una piscina natural. Pel que fa a moments especials, les nits de Sant Sebastià i de Sant Joan són les meves preferides, perquè la gent es transforma i és més natural.

Quina anècdota recordeu amb més afecte de quan vàreu arribar a Mallorca?

Quan vaig arribar aquí a molts d'amics mallorquins els agradava que repetís julivert, els feia gràcia com pronunciava la paraula.

Què heu trobat a les Illes que us recordi els vostres orígens gaditans?

El sol, la mar... A totes dues cultures els agrada la bona taula i el bon vi, i les ganes de divertir-se, perquè diuen que als andalusos ens agrada la festa, però és aquí on més he sortit de festa, amb mallorquins... [Riu.]

En quin sentit la vostra relació amb Mallorca us ha canviat com a persona?

La meva essència és meva, i crec que això no ha canviat. El que sí que Mallorca ha fet és donar-me la possibilitat de conèixer moltíssima gent de diferents cultures, i gràcies a això he après a ser tolerant i a respectar altres persones que no pensen i senten com jo.

Com a escriptora nascuda a Sanlúcar, com heu viscut el repte d'expressar-vos en català davant un públic tan especial com són els infants?

El fet d'aprendre llengües sempre és enriquidor. Per a mi, és molt important que els interlocutors captin el meu missatge el millor possible. Utilitzar la llengua de les Illes per dirigir-me als més menuts és bàsic pel simple fet que és la seva llengua materna, però és

clar que també escric en castellà i anglès.

Què pensau dels que llegeixen i entenen el català però no s'atreveixen a parlar-lo perquè els fa vergonya?

El més important és ficar-se la vergonya a la butxaca i gaudir en tot moment de fer allò que vulguis. Cal que no es tallin, que es comuniquin com desitgin, que trenquin amb les seves pors, que es riguin dels seus errors i que n'apreguin. Al cap i a la fi, crec que tot surt d'una manera natural si ets receptiu i obert a altres formes de comunicar-te.

Actualment, representau un col·lectiu d'artistes nascuts o establerts a les Balears. Des del

Els artistes fan un gran esforç per situar-se en el mercat i participar en el desenvolupament cultural de les nostres illes.

Mallorca m'ha donat la possibilitat de conèixer moltíssima gent de diferents cultures, i gràcies a això he après a ser tolerant i a respectar altres persones que no pensen i senten com jo.

Com en tots els sectors, l'art sofreix la situació econòmica actual, però puc dir que, malgrat tot, l'interès per l'art augmenta i que ha emergit una subcultura que anys enrere no hi era. A més, avui dia l'artista aposta per altres formes de mostrar el seu art, ja sigui amb iniciatives pròpies o bé amb altres projectes que els ajudin en la seva labor. Els artistes fan un gran esforç per situar-se en el mercat i participar en el desenvolupament cultural de les nostres illes.

Aquest estiu vull acostar l'art a la mar, per això me'n vaig als clubs nàutics.

I l'art urbà?

M'encanta, ara treball en projectes que tenen com a protagonista el grafit; em sembla una comunicació autèntica, tot a l'instant i d'una forma directa. M'agrada el carrer com a espai per mostrar l'art, és una forma de contactar directament amb el gran públic. No pens que una obra es devalui pel fet de mostrar-se al carrer, ben al contrari.■

vostre punt de vista, diríeu que a les Illes hi ha una manera especial de viure i d'expressar l'art?

Partint d'allò que conec, puc dir que en el col·lectiu que dirigesc hi ha artistes nascuts aquí i d'altres que han vingut de fora, i crec que tots necessiten el mateix: créixer, investigar i crear. Tots cerquen comunicar-se i expressar-se artísticament de la millor forma

possible. També els enriqueix la possibilitat de conèixer altres artistes, de qualsevol lloc d'on vinguin... L'art té un llenguatge universal. D'altra banda, el marc paisatgístic i climàtic i la lluminositat que ofereixen les Illes potencien el cabal de creativitat d'aquests artistes.

Podeu definir breument l'estat de salut de les arts plàstiques a les Illes?

Quin projecte destacariu dels que teniu en marxa aquest estiu?

www.artevision.es

GASTRONOMIA

Un vi de 'terroir' a Formentera

Text de Xavier Figuerola, enòleg | Fotografies del celler Cap de Barbaria i FACILECT

No és fàcil traduir amb un sol mot la paraula francesa *terroir*. No seria exacte dir *vi del país* o *vi de finca*, és alguna cosa més. El *terroir*, parlant de vins, és el conjunt de particularitats climàtiques, mediambientals, del terra... que donen uns trets específics i diferencials al vi, unes característiques que hi aporten una personalitat especial i que el fan diferent dels vins d'altres indrets.

El territori del cap de Barbaria, a l'extrem més meridional de Formentera, és banyat permanentment per la brisa salina del mar. Les nits són fresques i la temperatura diürna rarament arriba a 30 graus, fins i tot a l'agost. Aquestes circumstàncies fan que la maduració del raïm sigui lenta i progressiva, especialment la de les pells, que són la part més important del fruit i que després, en la fermentació, produeixen unes substàncies (els tanins) que caracteritzen el vi. En aquest cas, aquestes substàncies són dolces i madures i fan que el vi sigui sedós i suau en el pas per la boca.

Els territoris que donen vins diferenciats, amb personalitat, tenen un lloc preferent en el complex mercat del vi.

A més, el terreny és molt calcari i arenós, fet que dóna un toc mineral particular al vi. Quan plou, el drenatge de la terra és molt bo i això facilita la concentració de sucres al raïm.

El *terroir* és molt important, fixa les condicions de partida, però no ho és tot. El treball de viticultura i el fet d'aconseguir que el raïm arribi al celler en condicions perfectes, sa i madur, collit i triat a mà, seran aspectes definitius per fer un bon vi.

Cada vegada més l'enologia altament tecnificada és present al celler per millorar la qualitat dels vins, però també fa que els vins siguin més iguals i les anyades es diferenciïn menys. Per això, els territoris que donen vins diferenciats, vins amb personalitat, tenen un lloc preferent en el complex mercat del vi.■

www.capdebarbaria.com

Vela llatina: tradició, cultura i esport

Text de FACILECT

Fotografies del Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca

La vela llatina es caracteritza per la seva forma triangular («de ganivet») dissenyada per anar contra el vent i poder oferir-li les dues cares.

La vela llatina té una antiguitat estimada de 2.000 anys. La procedència del seu nom és molt confusa, ja que sembla que ha de procedir de *llatina* o de l'antiga Roma, però la realitat és que els romans utilitzaven la vela quadrada o rodona. De fet, es creu que els àrabs varen introduir aquest tipus de vela a la Mediterrània, però no es té notícia de quin poble la utilitzava anteriorment.

El Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca fomenta la navegació amb vela llatina duent a terme projectes educatius adreçats a escolars; cedint a les escoles de vela les

embarcacions de vela llatina denominades dragonera, i oferint al públic en general la possibilitat de navegar a bord de la *Balear*.

La *Balear* és una barca de bou construïda el 1924 i declarada bé d'interès cultural pel Consell de Mallorca l'any 1998. Aquesta embarcació es va començar a restaurar el gener de 2000 i es va inaugurar oficialment l'11 de juny de 2004.

La *dragonera* és una embarcació de fusta dissenyada i construïda pel Taller de Mestres d'Aixa del Departament de Medi Ambient per ensenyar la modalitat de navegació amb vela llatina a joves regatistes d'edats compreses entre 10 i 18 anys. Ara per ara, hi ha quatre embarcacions d'aquest tipus: *Pantaleu*, *Mitjana*, *Malgrats* i *El Toro*.

Mestres d'aixa

Un mestre d'aixa és un artesà que projecta, construeix i repara embarcacions de fusta. L'aixa és una de les eines que fa servir per donar forma a la fusta i dóna nom al seu ofici, que ha gaudit de gran prestigi i continuïtat al llarg de la història a les Illes Balears i a bona part del món.

Després d'una etapa de retrocés pel fet d'haver començat a disminuir la pesca tradicional i d'haver aparegut les noves

centrofoto

estudio · digital
reportajes · industrial

Obert de 9 a 21 h

Còpies 10x15

0,15 €

a partir de 100 unitats

Bonaire, 9 · Palma · Tel.: 971 720 140
Ctra. Militar, 242 · S'Arenal · Tel.: 971 743 262
www.centrofoto.com

tècniques de construcció d'embarcacions amb fibres de vidre i plàstics, en els darrers temps s'ha produït un procés de revaloració de les embarcacions feineres tradicionals i de la mestria i habilitat de les persones que les construeixen i reparen.

El 2000, es va crear l'Escola de Mestres d'Aixa del Consell de Mallorca, per la necessitat de mantenir viu l'ofici i d'evitar la desaparició del nostre patrimoni.■

PRÒXIMES ACTIVITATS OBERTES AL PÚBLIC

Embarcació la *Balear*

Participació a la I Fira Nàutica del Port d'Andratx: dies 3, 4 i 5 de juliol.

Participació a les Festes de la Mare de Déu del Carme a Portocolom (Felanitx): dies 13, 14, 15, 16, 17, 18 i 19 de juliol.

Trobada de Ilaüts clàssics a s'Estalella (Llucmajor): dies 25 i 26 de juliol (pendent de confirmar).

Participació a la Regata Comte de Barcelona (Palma): dies 17, 18, 19, 20, 21, 22 i 23 d'agost.

46a Gran Diada de la Vela, organitzada pel Club Nàutic S'Arenal (Llucmajor): dies 29 i 30 d'agost.

Embarcació *Cabrera*

Cessió d'ús a l'Escola de Vela de Portocolom (Felanitx): agost i setembre de 2009.

Escola de Mestres d'Aixa

Exposició del treball dels mestres d'aixa i de l'embarcació *Toni*, tipus gussi, a la Fira Nàutica Artesana des Molinar: dia 2 d'agost.

Si en voleu més informació o voleu sol·licitar visites i sortides, telefonau al Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca: 971 173 638.

www.conselldemallorca.net/mediambient

Les Illes Balears en festes

Mallorca

Juliol

2	Mare de Déu de la Victòria	Alcúdia
10	Sant Cristòfol	Biniali
16	Mare de Déu del Carme	Cala Figuera, Capdepera, es Capdellà, Port d'Andratx, Porto Cristo, Pòrtol, Ruberts, Santanyi, Portocolom
20	Santa Margalida	Santa Maria del Camí
21	Santa Praxedis	Petra
24	Sant Jaume (vigília)	Banyalbufar
25	Sant Jaume	Algaida, Binissalem, Llucmajor, Muro
27-31	La Beata	Vilafranca
28	Santa Catalina Thomàs	Valldemossa

Agost

1	Sant Feliu	Llubi
2	Mare de Déu dels Àngels	Petra
	Cossiers / L'Oferta	Pollença
4	Patronals	Santa Eugènia
6	Sant Salvador	Artà
	Santa Càndida	Llucmajor
8	Sant Domingo	Lloret de Vistalegre
15	Mare de Déu d'Agost	Sencelles
	L'Assumpció	Sineu
16	Sant Roc	Porreres
	Cossiers / Processó de Sant Roc	Alaró
	Anada a Son Serra de Marina	Petra
19	Romeria de Sant Bernat	Es Secar de la Real / Palma
23	Cossiers / Dimoni / Rodelles	Montuiri
24	Sant Bartomeu	Consell, Jorjets, Montuiri
28	Cavallets / el Coso / Sant Agustí	Felanitx
29	Sant Joan Degollat	Sant Joan
30	Mare de Déu d'Ariany	Ariany

Setembre

4	Santa Bàrbara	Vilafranca
6	La Beata	Santa Margalida
8	Mare de Déu	Maria de la Salut
8	Mare de Déu	Costitx
12	Festa del Meló	Vilafranca
20	Pare Serra i Fira	Petra
26	Sant Cosme i Sant Damià	Pina
29	Sant Miquel	Llucmajor
	Veremada (vi)	Binissalem
	Sequer (figues)	Lloret de Vistalegre

Menorca

Juliol

18	Sant Martí	Es Mercadal
19	Sant Martí	Es Mercadal
24	Sant Jaume	Es Castell
25	Sant Jaume	Es Castell
25	Sant Antoni	Fornells
26	Sant Antoni	Fornells

Agost

1 i 2	Sant Gaietà	Llucmaçanes
8 i 9	Sant Cristòfol	Es Migjorn Gran
15 i 16	Sant Llorenç	Alaior
22 i 23	Sant Climent	Sant Climent
23 i 24	Sant Bartomeu	Ferrenes
29 i 30	Sant Lluís	Sant Lluís

Setembre

7 i 8	Mare de Déu de Gràcia	Maó
-------	-----------------------	-----

Eivissa

Juliol

5	Mare de Déu de les Neus	Eivissa
6	Patronals	Es Puig d'en Valls
16	Patronals	Eivissa
	Festes des Cubells	Es Cubells
25	Patronals	Eivissa

Agost

5	Santa Maria de les Neus	Eivissa
8	Sant Ciriac	Eivissa
10	Patronals	Sant Llorenç de Balàfia
24	Patronals	Sant Antoni de Portmany
28	Patronals	Sant Agustí des Vedrà

Setembre

8	Patronals	Jesús
14	Patronals	Santa Creu
21	Patronals	Sant Mateu d'Albarca
29	Patronals	Sant Miquel de Balansat

Formentera

Juliol

16	Mare de Déu del Carme	La Savina i es Pujols
25	Sant Jaume	

Agost

5	Santa Maria de les Neus	
---	-------------------------	--

Has sentit mai el poder de les bombolles?

Millora del contorn corporal, aprimament, gran millora de la cel·lulitis i remodelatge corporal.

aigomarina
SPA, WELLNESS & AESTHETICS
CENTRE D'ESTÈTICA AVANÇADA
UNISEX

Carrer d'Hug de Ribesaltes, 1
(cantonada amb Bonaire) 07012 Palma

Un sistema innovador de tractament del greix localitzat i de la cel·lulitis profunda.

Tots tenim un nombre determinat de cèl·lules de teixit gras que no poden regenerar-se, però sí augmentar de mida. Qualsevol tractament que disminueixi el nombre d'aquestes cèl·lules té un efecte permanent. L'acció dels ultrasons de baixa freqüència sempre ha d'anar acompanyat d'un massatge de drenatge limfàtic per ajudar a eliminar l'excés de líquid produït.

LIPOSUCCIÓ sense cirurgia

Tel. 971 715 787 - 971 724 619
info@aigomarinatecuida.com

Nova York o com somiar desperta...

Text i fotografies de Joana Pérez

Les fotografies que il·lustren aquest reportatge formen part de l'exposició Nova York o com somiar desperta..., de la fotògrafa mallorquina Joana Pérez.

Hi ha una ciutat immensa que pot caber al cor. Pot enamorar-te, seduir-te, fascinar-te, provocar-te amb infinites sensacions. Aquesta ciutat és Nova York: visualment rica, plena de gent encantadora i amb una capacitat màgica per fer que et sentis lliure.

Manhattan

La ciutat de Nova York està formada per cinc districtes: Manhattan, el Bronx, Queens, Brooklyn i Staten Island. Manhattan és una illa que té 21,5 quilòmetres de llarg per una mica més de 3 quilòmetres d'ample. Està dividida en tres parts: Downtown, Midtown i Uptown.

Downtown (part baixa)

És el districte financer i la seu de la borsa, Wall Street, que en català podríem traduir com 'el carrer del mur'. I té un sentit: l'any 1653, quan la ciutat encara es deia Nova Amsterdam, es va construir un mur amb taulons de fusta per defensar la població dels atacs dels indígenes. Però aquest mur mai no va arribar a complir la seva funció, perquè els habitants el varen desmuntar per construir les seves pròpies cases. El 1664, onze anys després, el coronel Nicholls va tornar a batiar la ciutat, aquesta vegada amb el nom de Nova York, en honor del duc de York.

En aquesta part de l'illa hi trobam el World Trade Center, complex format per set edificis conegut mundialment per les dues torres bessones convertides en runes en els tràgics esdeveniments de l'11 de setembre de 2001. També hi podem trobar els petits districtes de Chinatown, Little Italy, Soho, Tribeca o Greenwich Village.

Al Downtown, els carrers estan més desordenats que a la resta de Manhattan i tenen noms comuns, per això és molt necessari consultar el plànol les primeres vegades que s'hi va.

Midtown (part mitjana)

A partir de Greenwich Village, els carrers i les avingudes comencen a tenir el nom numerat: 1, 2, 3, 4..., i així fins a 218 a la punta nord de l'illa. Midtown és la zona turística per excel·lència, comença a l'altura del carrer 14 i arriba fins a Central Park. Hi podem trobar la majoria d'hotels, l'Empire State Building, el

Chrysler Building, l'Estafis Square, els teatres de Broadway i alguns museus al voltant de Central Park.

Uptown (part alta)

Al carrer 59 comença l'Uptown. Allà, a l'Upper East Side, hi ha la major quantitat de milionaris per metre quadrat, a més dels museus més importants, com el Metropolitan Museum of Art, el Guggenheim i el Whitney Museum. Al final de Central Park, vertader pulmó de Manhattan, amb una extensió de gairebé 5 quilòmetres de llarg per 800 metres d'ample, comença el barri de Harlem.

Llapis i paper!

Nova York té una població total de més de 8 milions d'habitants, dels quals més de 2 milions són hispans. Va tenir 47 milions de visitants el 2008, dels quals gairebé 10 milions varen ser estrangers. Disposa de més de 75.000 places hoteleres, tres aeroports (La Guardia, Newark i JFK), 4.465 autobusos públics, 490 estacions de metro, més de 6.200 vagons que recorren els 1.100 quilòmetres de vies del metro i més de 12.100 taxis amb llicència. Amb doblers, sempre trobarem menjar en algun dels 17.300 restaurants i al vespre podrem anar a algun dels espectacles que ofereix Broadway als seus 38 teatres.

El que més us agradarà

Chelsea Hotel (222 W 23rd Street, entre 7th i 8th Avenue).

Flea Market (6th Avenue amb 24th Street). Mercat molt visitat pels novaïorquesos els dissabtes al matí.

International Center of Photography (1133 Avenue of the Americas i 43rd Street).

Café des Artistes (1 W 67th Street).

Ferri Staten Island Whitehall (terminal a Whitehall Street amb South Street). Des del ferri es tenen les millors vistes de la ciutat i, el millor de tot, és gratis.

Farmer Market (Union Square). Dilluns, dimecres i divendres de les 8 del matí a les 5 de l'horabaixa. Els millors productes ecològics, fruites, verdures i uns pastissos impressionants.

Whitney Museum (945 Madison Avenue i 75th Street). ■

El cor de Mallorca canta 'blues' Big Yuyu & The Hot Nite Band

Text de FACILECT | Fotografies de Big Yuyu

Big Yuyu neix a principi de 2006 com a trio: Juan Amaro, baix; Jaume Trotsky Crespi, bateria, i Jordi Álvarez, guitarra i veu. Després d'un any de recórrer molta carretera, decideixen ficar-se a l'estudi per enregistrar el seu primer treball discogràfic, editat i produït per ells mateixos (Masterdisc, 2007).

La banda introdueix un quart instrumentista, Llorenç Barceló, que es fa càrrec de les teclès i, més tard, incorpora una secció de metalls —a l'estil de les antigues bandes de *blues* i *soul* dels anys cinquanta i seixanta— formada per tres músics joves però amb molt de talent: Josep Oliver, trombó; Jesús Díez, saxo tenor, i Pep Garau, trompeta. Tots plegats formen la Big Yuyu & The Hot Nite Band, *rhythm and blues* en abundància i amb la força i la passió del *blues* autèntic.

L'any passat varen participar a molts d'esdeveniments, entre els quals destaquen

els següents: XVII Reus Blues, XX Cerdanyola Blues Festival, Festes de Sant Sebastià 2008, I Festival de Blues de sa Ràpita, III Jazz Sessions de Banyalbufar, XIV Sa Pobla Jazz, I Festival de Blues de Palma i X Sa Roqueta Festival. També es va fer un programa

de Artistas, Intérpretes o Ejecutantes els ha triat per participar a la XIV Gira de Artistas en Ruta 2009, i això els permetrà fer una sèrie de concerts a la Península. També han confirmat que actuaran al XXVIII Jazz Terrassa, a l'XI Cicle de Blues

El seu primer disc ha estat qualificat per la premsa com un dels deu millors de les Illes de l'any 2008.

monogràfic sobre la banda de 45 minuts per a Televisió de Mallorca. Així mateix, són presents en clubs i sales de Mallorca, on han aconseguit un so propi, hereu de les grans bandes de *blues* de Mallorca.

L'any no podia començar millor per a ells, ja que el seu primer disc ha estat qualificat per la premsa com un dels deu millors de les Illes de l'any 2008. A més, la Sociedad

i Ritmes d'Aragó i al XIV Roses Blues al juliol.

En definitiva, per a Big Yuyu & The Hot Nite Band és un any carregat de projectes, i el més important és treure al mercat el seu segon treball discogràfic, el qual tenen previst començar a gravar en haver acabat la gira d'estiu.■

www.bigyuyu.net

Salut i sol

Text i fotografies de FACILECT

L'ésser humà és sensible al sol i la calor. Per això, quan arriben aquestes dates hem de prendre precaucions per pal·liar-ne els efectes, especialment els infants i la gent gran. Seguiu aquestes recomanacions i gaudiu d'un estiu amb salut.

El sol

El sol és una font de salut per a tothom, però un excés d'exposició als raigs solars pot provocar efectes negatius a curt termini (cremades, irritacions, al·lèrgies...) i també a llarg termini (lesions oculars, envelliment prematur de la pell i càncer de pell).

En el període estival és preferible que estigueu tant com sigui possible a l'ombra i que us protegiu amb roba. És molt recomanable que utilitzeu capell i ulleres de sol fosques homologades que filtrin radiacions UVA i UVB. A les parts del cos que no pugueu cobrir, com la cara, cal que utilitzeu protector solar de factor elevat (s'aconsella que sigui de factor 30).

Per prendre el sol i minimitzar els riscos que pot implicar, seguiu les recomanacions següents:

- No us exposeu al sol entre les 12 i les 16 hores, ja que les radiacions són més intenses i, per tant, més perilloses.
- Les cremes protectores que us poseu han de tenir filtre solar per als raigs UVA i UVB, han de ser resistents a l'aigua i han de tenir un factor de protecció mínim de 30.
- Aplica la crema protectora 30 minuts abans d'exposar-vos al sol i torna a posar-vos-en cada 2 hores.
- Estar moreno no protegeix dels efectes del sol. És necessari que utilitzeu sempre cremes protectores del sol, fins i tot si estau davall un para-sol o el dia està ennuvolat.

Els infants i el sol

Els efectes nocius dels raigs solars són acumulatius. Com que la major exposició al sol es produeix dels 0 als 18 anys d'edat, és crucial que els pares prenguin consciència dels perills del sol i actuïn per protegir la salut futura dels seus fills des del naixement.

La iniciació primerenca en conductes de protecció davant el sol pot disminuir el risc de desenvolupar malalties greus en un futur.

Per protegir eficaçment els infants mentre juguen a l'aire lliure, cal que tingueu en compte algunes mesures de protecció fonamentals:

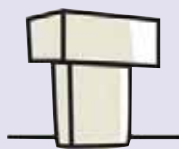
- Controlau que no practiquin activitats a l'aire lliure durant les hores de més radiació solar, entre les 12 i les 16 hores.
- Ensenyau als infants la regla de l'ombra: si la seva ombra és més curta que ells mateixos, els raigs solars són més intensos i és més probable que es cremin.
- Protegiu els infants amb una gorra i una camiseta eixuta i opaca.
- Feis que utilitzin ulleres de sol fosques homologades, és a dir, que filtrin les radiacions UVA i UVB.
- Utilitzau una crema que filtri els raigs UVA i UVB i que tingui un factor de protecció mínim de 30.
- Aplica als infants la crema protectora del sol 30 minuts abans d'exposar-los als raigs, especialment al nas, les galtes, les orelles, els llavis i altres zones que la roba no cobreixi.

Si voleu fer cap consulta sobre aquest tema, telefonau al 061.■

Més informació a l'adreça
portalsalut.caib.es

Sopa de lletres

Trobau i encerclau les paraules que corresponen als sis dibuixos següents. Us donam una ajuda amb cada dibuix.

Per dinar-hi, hauriem de fer més de 10 metres d'alçada.

Amb aquesta petita eina es poden fer grans obres d'art.

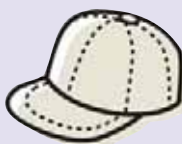
Al cap de Barbaia de Formentera n'hi ha un de molt conegut.

Nova York s'anomena col·loquialment «la Gran...»

Endevinar això és bufar i fer ampolles.

A l'estiu t'ajuda a no torrar-te la closca.

Solució: taula, pinzell, far, poma, trompeta, gorra.

estiu 2009
juny - juliol - agost

Tel.: 971 784 685

Vine i **aprèn català!**

**TALLERS DE LLENGUA CATALANA
PER A JOVES DE 12 A 16 ANYS**

Eivissa • **Manacor** • Maó • **Palma**

Informació:

C. d'Alfons el Magnànim, 29, 1r · 07004 Palma · Tel.: 971 784 685 · A/e: cofuc@caib.es · <http://cofuc.caib.es>

Més a prop que mai

CALA RAJADA ↔ CIUTADELLA
en el temps que tardes a llegir un diari

sortides
4
vegades al dia
excepte els dimarts

duració
60
minuts
per trajecte

Oferta especial
des de
21€
per trajecte
(residents)

9.15h i 17.30h
Des de Cala Rajada

10.45h i 19h
Des de Ciutadella

VAIXELL BALEAR JET TRANSPORT DE PASSATGERS

- * Tarifa ordinària: 70 euros anada, 120 euros anada i tornada.
- * Consultau les condicions particulars de les ofertes al nostre web.

INFORMACIÓ I RESERVES:

902 100 444, www.interilles.com i agències de viatges

DESCOMPTES SOBRE LA TARIFA ORDINÀRIA:

Infants de 0 a 2 anys	Gratuit
Infants de 2 a 14 anys	50 % dte.
Residents	50 % dte.
Reserva al web (15 dies d'antelació)	15 % dte.
Reserva al web (7 dies d'antelació)	10 % dte.
Grups (+25 persones)	25 % dte.
Abonament 6x4 Open	33 % dte.